

Alte Drucke

**SERMONES || D. Guarrici Abbatis Ignia-||censis, magni
illius Bernardi olim discipuli, mul=||ta pietate ac
eruditione differti, iam recens ad || ...**

Guerricus <Igniacensis>

Lovanii, 1555

In Natali Apostolorum Petri & Pauli

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-150379

cuius sermo, vt scriptum est, sermo scintillæ ad *Ibidem 2.*
commouendum cor pigrum & stolidum, vt pa-
raret viam Domino. Hoc etiam nunc in nobis
agat eadē vox, cooperante verbo ipso, cuius erat
vox, Iesu Christo Domino nostro, qui viuit &
regnat per omnia secula seculorum. Amen.

In Natali Apo- stolorum Petri & Pauli,

sermo I.

Zach. 4.

T RESPONDI, in-
quit Zacharias, & dixi ad an-
gelū qui loquebatur in me.
Quid sunt duę oliuæ istę ad
dexteram candelabri, & ad
sinistram eius? Isti sunt, in-
quit, duo filij olei splēdoris,

qui aſſiſtūt dominatori vniuerſę terrę. De can-
delabro quod viderat totum aureum, & ſeptem *Chriſtus*
lucernas eius ſuper illud intellexerat propheta: *candela-*
sed nec nobis dubitare iam licet, cū in lumine *brum au-*
eius ambulemus, & in lumine eius videamus lu-
men. Hoc lumen cū alia demonſtret, ſeipſum *reum.*

ignorari non patitur, ſed teſtimonium perhibēs
de ſeipſo loquitur, Ego ſum lux mundi. Lux ex *Ioan. 8.*

diuinitate: candelabrū ex humanitate. Et ipſum
totum aureum, non auratum: quia ſiue diuinitas
ſiue ſapien-

IN NATA. APOST. PET. ET PAU.

siue sapientia, siue charitas auro significetur, hæc omnia Christus non per participationē, sed per substantiam. Nos cum simus natura plumbei, vel magis lutei: gratia & participationē ipsius, non aurum vel aurei, sed vt multum aurati. Septem lucernæ super ipsum, septē spiritus, septem oculi Domini, qui discurrunt in vniuersam terrā. De his ergo propheta certus, de duabus oliuis quidnam sint percunctatur, auditq; ab angelo qui in eo loquebatur: Isti sunt duo filij olei splendoris, qui assistunt dominatori vniuersæ terræ. Interpretentur alij vt volunt, aut possunt, vnusquisq; pro sensu suo: siue Enoch & Eliā, qui apud Deū in secreto viuūt: siue Moysen & Eliam, qui cum eo in montē visi sunt: siue duos ordines prædicatorum, veteris scilicet ac noui testamenti: vt qui veteris, ad sinistrā sint propter promissa temporalia: qui noui, ad dexteram propter æterna. Ego quicquid à regula fidei non discrepat, aut à contextu lectionis non nimie dissonat, suscipio, veneror, amplector. Puto tamen sine præiudicio melioris intellectus, Petrum & Paulum non absurdè posse intelligi, imò absurdum videri, qui hodie aliud interpretari velit, cum hodie nihil aliud cantet aut trañet Ecclesia vbique terrarū, quàm præconia patrū doctorumq; suorū. Nam & si alijs possit aptari, puto quia istis specialius congruit, seu illud quod tanquā duæ oliuæ circa candelabrum à propheta videtur, seu quod duo filij esse olei splendoris ab angelo memorantur. Et alterū quidem altero exponitur, visio scilicet prophetica

prophetica, interpretatione angelica: vt inde intelligantur oliuæ, quia filij olei splendoris: inde circa candelabrum, quia Domino assislūt. Quia enim ex oleo spiritus sancti sunt regenerati, hodieq; florent & fructificant sicut oliua fructifera in domo Domini: etiam oleastro gentili qui in ipsos insertus est, impertientes pinguedinis suæ succū ac dulcedinis, gratias illis agat sterilis dudum & amara gentilitas: & si non ab ipsis tamen per ipsos est, quod nunc tam copioso, tam precioso fructu per orbē abundat. Vobis tamen fratres quibus sicut substantia & domus vna, ita cor vnum & anima vna: vobis, inquam, specialius in ipsis cenſeo gloriandum, qui sicut nouella oliuarum de eorum radice traduxistis nō solū fidei succum, sed & formam vitæ atque ordinis exemplum. Quōd si nouella oliuarū vos, vtique & filij olei vos, filij vncti qui est Christus Dei: dicetūque ei de vobis, cū hodie ad altare accedetis: Filij tui sicut nouella oliuarū, in circuitu mensæ tuæ. O nouella oliuarū nobilium, ô generosum germen tam pinguiū tamq; feracium arborum: semper obsecro recordare de qua pullulaueris stirpe, de qua succreueris radice, ne vnquam sterilitas operum, aut amaritudo morum te degenerem arguat, aut quod absit, inutilē ignibus addicat. Caue, quæso, notam infeliciū temporum, de quibus meministi prophetatum, Mentietur opus oliuæ, & arua non afferent cibum. Duo tamen præcipuē tibi existimo cauenda: ne aut per reporem fias sicut oliua projiciens florem suum,

X sicut

Habac. 3.

IN NATA. APOST. PET. ET PAU.

Hiere. 11

Spiritus
sanctus &
oleum &
splendor.

sicut legis in propheta, vt videlicet fructū quem in initijs nouitij feruoris promittebas non facias: aut cū feceris, ne per superbiam perdas, & dicat tibi Hieremias, Oliuā vberē, pulchrā, fructiferā, speciosam vocauit Dominus nomē tuū: sed heu ad vocē loquelę grādis exarsit ignis in ea, & combusta sunt omnia fructū eius. Confidimus autē de vobis meliora dilectissimi, tamen ita loquamur. Confidimus, quia oleū splendoris, vel magis olei splendor cuius estis filij, sicut & patres nostri Apostoli, vnctione sua docebit vos de omnibus: nec solum deterget torporē, quia oleū est: sed & discutiet errorē, quia splendor est. Scio posse intelligi olei splendoris, id est, quod de splendore filio procedit, vel quod splendore illuminationis diffundit: sed puto quia nō inconuenienter etiā per intransitionē accipi potest oleum quod splendor est. Vtrunq; siquidē spiritus est in natura sui, & vnctio scilicet spiritalis & splendor inuisibilis, vtrunque in nobis operatur munere sui. Vngit affectus ex eo quod oleum est: illuminat intellectus ex eo quod splendor est. Qui tamen non ex alio atque alio, sed ex vno ipso & oleum & splendor est: quia non nisi vnum ipsum est. Vngit affectus, quia charitas est: illuminat intellectus, quia veritas est. Vngit affectus, cū deuotionem donat: illuminat intellectus, cū mysteria reuelat: cū bonitatē docet, vt simus simplices sicut columbę, vngit affectus: cū scientiam docet vt simus prudentes sicut serpentes, illuminat intellectus. Illuminat, vt habeamus in nobis salē: vngit vt habea-

vt habeamus inter nos pacē. In hoc igitur te nobis probabis filium olei splendoris, si suauem & vinctum per benevolentiam, discretum & maturum per sapientiam te nobis exhibueris: vt suauitas veritate sit condita, & equitate charitas ordinata. Puto autem quod hanc geminā virtutem sui, vel effectū muneris sui, propter quam oleum splendor voluit dici, etiā in illo igne spiritus sanctus significauerit, in quo ipse inuisibilis, visibiliter Apostolis apparuit. Qui enim splendor fuit in aspectu oculorum, oleum, nisi fallor, fuit in sensu corporum: vt veluti in quodam lauacro olei viderentur sibi baptizati, cum super eos effunderetur ignis iste celestis. Veruntamen qualiscunque fuerit in eis corporaliter sensus illius ignis, parū enim interest qualis sentiatur, sed qualiter operetur: illud, vt opinor, & probabilius dicitur, & religiosius creditur, quod idē ignis qui inflammauit & illuminauit corda, refrigerauit corpora: vt & per charitatem mentes arderent, & per castitatem membra frigerent, & vtrunq; congrueret singulis, siue illud Hieremiæ, De ex- *Thren. i.*
 celso misit ignem in ossibus meis, siue illud Psalmistæ, Caro mea immutata est propter oleum. *Psal. 108.*
 Nisi fortē aliquid de lege membrorum contra legē mentis relinquere voluit spiritus, vt virtus in infirmitate perficeretur. Sed prosequamur quod proposuimus. Isti sunt, inquit, duo filij olei splendoris, qui assunt dominatori vniuersæ terræ. Ecce habes bonitatem in oleo, scientiam in splendore: accipe disciplinā in eo quod ait, qui assunt

X ij domi-

IN NATA. APOST. PET. ET PAU.

Psal. 118.

*Dei præ
sentia ubi
que metu
anda.*

Psal. 122.

dominatori vniuersæ terræ: vt agnoscas eos verè
discipulos illius fuisse cui cantamus, Bonitatem
& disciplinam & scientiâ doce me. Hęc est nanq;
perfectio disciplinæ, tam in mente, quàm in cor
pore: vt proponentes Dominũ in conspectu no
stro semper, semper & vbique maiestati æternæ,
quæ nos inspicit & iudicat sine intermissiõe, cum
metu & reuerentia assistamus, peruigili fide ac
iugi deuotione. Sicut oculi, inquit, seruorum in
manibus dominorum suorum, ita oculi nostri
ad Dominum Deum nostrũ, intentissimè & in
declinabiliter obseruâtes nutus eius, quid velit,
quid iubeat, vt quàm celerrimè deuotio nostra
obediat. Sic Moyses inuisibilem tanquã videns
sustinebat, nec vnquam imminētis metum iu
dicis dissimulare poterat. Sic Helias & alij pro
phetę qui dicebāt: Viuit Dominus, in cuius con
spectu sto. Inde nimirum & gratiam & nomen
asssecuti sunt Videntium: quoniam quæ semper
intuebantur per fidem non fictam, merebantur
sæpius intueri per speciem, licet factā. Hęc fides
vigil, non ficta, non dissimulatrix, ipsa est, vt ar
bitror, quæ sola vel maximè facili compendio ad
perfectionem perducit: quę grauitatē disciplinę,
sobrietatemq; modestiæ, tam interiori quàm ex
teriori nostro tribuit, & velut in disciplina famu
lantium Domino semper assistere facit. Hac vir
tute meruerūt Apostoli dici filij olei splendoris,
vt sicut Domino astiterūt in terris contemplādo
per fidem, ita nunc ei assistant in cœlis contem
plando per speciem, regemq; in decore suo vi
deant

deant oculi eorum, cuius timorem hic medita-
batur cor eorū. Hac via fratres sequimini patres
fidei vestræ, & auctores ordinis, quatenus eorū
prouocati exemplis & adiuti suffragijs, quo ipsi
hodie præcesserūt, peruenire valeatis, adiuuante
Domino nostro Iesu Christo, qui viuit & regnat
per omnia secula seculorum. Amen.

SERMO DE EO dem II.

VO vbera tua sicut duo hinnuli *Cant. 4.*

capræ gemelli, qui pascuntur in
lilijs donec aspires dies, & incli-
nentur vmbre. Videte fratres ne
degeneretis. Vt taceam de nobi-
litate patris vestri, nobilis est ma-

ter quæ vos genuit, generosa sunt vbera quibus
lactati estis. Mater vestra est sponsa cui hæc dicun-
tur, cuius vbera voce sponsi laudantur. Quæ ni-
mirū duo vbera Ecclesiæ Petrum & Paulū esse,
non solum interpretatur nobis dies ista, in qua
potamur ab vberibus consolationis eorum satis
iocundè & abundè, sed etiam euidētia operis ip-
sorum approbant argumenta ac monumēta do-
ctrinæ. Quibus enim alijs vberibus nutriti sunt
filij Ecclesiæ, siue ex præputio, siue ex circunci-
sione? Istos vtique ego reor esse, de quibus olim
paruulæ & paupercule consolatio diuina, pmitte-
bat Ecclesiæ. Reges nutricij tui erūt, & mamilla *Esā. 44.*

X iij regum

IN NATA APOST. PET. ET PAU.

1. Pet. 2.

1. Cor. 3.

1. Tessal. 3.

Cant. 8.

regum lactaberis. Nisi enim tam generoso lacte nutrita esset, nunquam ad hoc virtutis ac gloriæ culmen excreuisset. Ad vbera paruulos Petrus inuitabat, quibus dicebat, Sicut modò geniti infantes, lac concupiscite. Vbera Paulus præbuerat quibus dicebat, Lac vobis potum dedi. Et illud, Factus sum in medio vestri sicut nutrix sedens, & nutriens filios suos. Quàm plenus autem lacte redundauerit spiritali, pulchrè significatum est vnda illius lactis visibilis, quod de corpore ipsius fertur exisse loco sanguinis, cum decollatus hodierna die pro illis quibus dabat mamillam, dedit & animam. Planè nihil in eo sanguineum, sed totum lacteum: qui nihil carnale, nihil suum cogitabat, sed tantum quod alijs vtile erat. Nec tam habebat vbera, quàm ipse totus vber erat: qui ita misericordia vberi affluebat, vt non modò spiritum suum desideraret totum filijs immulgere, sed & corpus impendere. Antequam hæc duo vbera Petrum & Paulum accepisset primitiua Ecclesia sanctorum in terris, conquerebatur & dicebat Ecclesia beatorum spirituum in cælis: Soror nostra parua est, & vbera non habet. Cum enim Christus rediens in cælum reliquisset pusillum gregem discipulorum, ac nondum misisset spiritum suum, quo erant fortanda viscera, & implenda vbera sanctorum: erat, vt opinor, illa Ecclesia in cælis sollicita pro filioliis sponsi, siue iam natis, siue nascituris, cui videlicet committerentur alèdi: eò quod Ecclesiam istam viderent parua numero, virtute, & auctoritate, & sine vberibus doctrinæ.

Nam

Nam & ipse sponsus in diebus carnis suæ genuer-
 rat aliquos verbo veritatis, & quādiu fuerat cum
 eis, lactauerat eos vberibus ædificationis & cons-
 solationis. Et ipse siquidem sponsus habet vbera *Cant. 1.*
 meliora vino, id est doctrina legali, vel gaudio se-
 culari. Habet inquam sponsus vbera, ne vllū de
 omnibus officijs & nominibus pietatis eum præ-
 tereat: vt qui pater est creatione naturæ, vel re- *Christ⁹ nō*
 generatione gratiæ, seu etiam auctoritate disci- *solū pater*
 pline, sit etiam mater affectu clementiæ, sit & nu- *creatione*
 trix sedulitate officij & curæ. Erant igitur par- *& aucto-*
 nuli quos alebat initium aliquod creaturæ eius, *ritate, sed*
 sed non nisi initiū: multumq; supererat curæ & for- *& mater*
 laboris, donec adducerentur ad perfectū, & for- *& nutrix*
 maretur Christus in eis. Cū autem & ipse re- *affectu cle-*
 liquisset eos: superni spiritus, & si læti de reditu *mentie.*
 vnigeniti, de noua tamen adoptionis progenie
 solliciti, quodammodo affectu suo videbantur
 apud eum conqueri. Quis illos nutriet? Lactasti
 eos, sed ante tempus ablactasti. Non enutristi iu-
 uenes, nec ad incrementum perduxisti virgines.
 Quis illos nutriet? Soror nostra parua est, & vber-
 ra non habet. Dixisti Petro, Pasce agnos meos, *Ioan. 21.*
 sed nec ipse adhuc sufficiētiam lactis in vberibus
 habet. Citò pietas eius aresceret, qui plus adhuc
 cuti suæ quàm aīabus paruulorū timeret. Facile
 relinqueret agnos in tentatione, qui pastorē tam
 suum quàm illorum negauit in interrogatione.
 Ecce autē repenti spiritu misso de cælo, tanquā
 lacte de pprijs Christi vberib⁹ effuso, Petrus im-
 pletus est lacte plurimo: nec multò post de Saulo

X iiij fit Pau-

IN NATA APOST. PET. ET PAU.

Cant. 8.

Caprea Ecclesiam significat.

fit Paulus, prædicator de persecutore, mater de tortore, nutrix de carnifice: vt planè intelligeres totum eius sanguinem mutatum, in lactis dulcedinem, seuitiam in pietatē. His igitur vberibus geminis pectori suo affixis gloriatur Ecclesia, nō modò matrem se esse fœcundā, sed & ciuitatem munitam. Ego, inquit murus, & vbera mea turris. Mille clipei pendent iam de turribus istis, omnis armatura fortium. Ipse quoque sponsus de eisdem vberibus in laudem sponsæ in carmine amoris, mystico sermone sic ait: Duo vbera tua sicut duo hinnuli capreae gemelli. Capream hoc loco accipimus Ecclesiam: acutam visu ad penetranda mysteria Christi, agilē saltu ad transfiliēda spinosa huius seculi, potentem ad exuperāda vena serpentis antiqui. Cuius duo gemelli non inconuenienter, vt arbitror, intelliguntur hi duo apostoli: germani fide, consimiles deuotione, pares merito & virtute, vnanimis charitate, coniuncti in ipsa etiam passiōe & morte. Quomodo enim in vita sua dilexerunt se, ita & in morte nō sunt separati. Quia verò desiderio summorum pascuntur in profectu minorum, donec scilicet aspirante gratia tollant se ad contemplandū sublimia: bene de his hinnulis subditur: Qui pascuntur in lilijs donec aspiret dies, & inclinentur vmbrae. Animalia cūm declinant æstum diei, capiāt vmbrosa pascua conuallium, vbi & liliorū solet esse prouentus vberior, donec spirante tepescētis aura vesperi, egrediantur ad aperta camporum, vel ardua montiū. Sic & hinnuli nostri quandiu

non aspi-

non aspirat eis ad contemplandum elementior
 aura dei æterni, pascuntur in lilijs conuallium:
 id est, delectantur in virtutibus humilium, aut
 etiam occupantur in actionibus eorū. Cum autem
 aspirat dies ille mentibus eorum, egrediuntur &
 saluunt ad vberiora & foeliciora pascua montium
 æternorum. Per me, inquit pascor & ostiū, si quis
 introierit saluabitur, & ingreditur Ecclesiam,
 & egreditur sæpius contemplando, semel mi-
 grando ad cœlestem patriam, & pascua inueniet,
 & hic & ibi. Hic inter lilia agri, ibi inter ligna Pa-
 radisi. Hic in floribus, ibi in fructibus. Hic in vir-
 tutibus sanctorum, ibi in gaudijs angelorū. Pro-
 fus in loco pascuæ ibi me Dominus collocauit,
 cum Ecclesiæ sanctorum associauit, cuius vter
 sicut acutus tritici vallatus lilijs, vt pascat simul
 & tritici gustu, & liliorum aspectu. Quid enim
 acruus tritici, nisi copia diuini sermonis in tot
 libris vndique congestis? Quid lilia, nisi iusti, qui
 germinant sicut lilium, & florent immarcescibi-
 liter ante Dominum, quorum tantus candor in
 sanctimonia corporis & cordis puritate, tanta
 fragrantia in opinione, tanta medicinalis virtus
 in opere & sermone? Nō mediocre pabulū istud
 fideli animæ, videre circa se tot lilia tanta venu-
 state & gratia florētia, vbi omnium virtutum ex
 eis, licet diuersarū ex diuersis, capere possit ex-
 empla. Iste fundatior humilitate, ille amplior cha-
 ritate. Alius robustior ad patientiam, alius velo-
 cior ad obedientiam: Iste frugalitate parcior, ille in le-
 labore vtilior. Iste deuotior in oratione, ille in le-

Ioan. 10.

Cant. 7.

Lilia, iusti
sunt.

IN NATA. APOST. PET. ET PAUL.

etione studiosior: Iste in administratiōe prudentior, ille in quiete sanctior. Sed licet aliquam insignius florentem in vnoquoque gratiam mireis: non vna tamē, sed multæ virtutes in singulis, sicut flores in lilijs. Quot enim iusti tot lilia: quot virtutes eorum, tot flores liliorū. Qui igitur hæc videns gaudet in illis, aut etiam proficit ex illis, quid nisi pascitur in lilijs? Pascebat Paulus, sed nihilominus in illis quos pascebat, pascebatur. Pascebat eos sermonibus, pascebatur eorū operibus. Ventrem quidem suum imò & alienum pascebat manibus proprijs: mentē verò non tam suis pascebat bonis quàm alienis, qui non quærebat quod sibi vtile, sed quod alijs. Nunc vivimus, inquit, si vos statis in Domino. Quæ enim gloria mea, aut gaudium, aut corona: nonne vos ante Deum? Ideo sepius ei aspirabat dies æterni luminis, atque afflabat eum lenior aura spiritus sancti, cuius vi rapiebatur ad interna pascua: aliquando paradisi, aliquando tertij cœli, siue in corpore siue extra corpus, nescio, inquit, Deus scit. Dignum quippe erat, ut qui fideliter pascebat, fideliter palceretur: & qui foris gaudebat in bonis dominicæ familiæ, in gaudium Domini sui iuberetur intrare, atque repleretur in bonis domus Dei: non solum istius visibilis pro qua sudabat, sed etiam illius invisibilis ad quam spirabat, vnde & dies ei aspirabat. Nec minora de Beato Petro sentienda puto, cum maxima sit gloria Pauli, illius coæquare meritis, quem iudicium veritatis potestate & primatu prætulit vniuersis. Cum

enim

1. Thesal. 3.

enim

enim pater qui est in cœlis veritatem vnigeniti Petro reuelabat, quid aliud quàm dies ei æternus aspirabat, & dies diei verbū eructabat? Cui autē magis peruiū fuisse cœlum credendū est, quàm ipsi ianitori, cuius lingua clauis cœli facta est? Qui potestatem habebat claudere cœlum nubibus, & aperire portas eius, quomodo ipse nō sē- *Acto. 10.*
pius intrasse crederetur? Esuriit aliquando Petrus & cœlum ei apertum est, cū adhuc in terra consisteret, tantaque ei inde ciborum copia missa est, vt adhuc multa supersint, licet plurima mactauerit, & manducauerit immunda, & virulenta animalia in sancta & florulenta conuertens lilia: vt videlicet delitiosē pasceretur in lilijs, donec aspirante die, gloriosē in ipsis pasceretur cœlis. Sed ecce dum cōmendamus vobis duo hæc vbera sponsæ, hora iam præterijt, qua de ipsis vberibus lac vobis cupiebamus immulgere, quanquā & alijs diebus, hoc ipsum facere possimus & solemus. De vberibus siquidem Apostolorū lac vobis trahimus, quotiens de verbis eorū ad ædificationem vestram tractamus. Nunc igitur pro tempore satis sit admonere, si tamen moneri indigetis: vt sicut vbera ista diligitis, ita lac eorum semper concupiscatis: vt in eo crescatis in salutē, donec formatum in vobis exhibeatis Saluatorem Iesum Christum Dominum nostrum, qui viuīt & regnat, per omnia se-

cula seculorum.

Amen.

SER-

SERMO DE EO

dem : Item de eo quod scriptum est, Donec aspiret dies, & inclinentur
vmbra, III.

*D. Bernardus
dum dicit.*

R R A T I S fratres in me, sed amore magis, vt arbitror, aut humilitate quam temeritate. Putatis me scripturarum scientiam habere, qui vix vnquam attigi vel primum limē scientiæ. Displicet enim vobis, vt mihi videtur, quod capitulū scripturæ de quo heri sum locutus, nō sum ad finem vsq; persecutus, quāsi illa mihi sit facultas, vt valeam scripturas explanare, aut etiam explanationes aliorum dignè & congruè ad memoriam reuocare. Sed neque hoc mihi solet propositū esse, vt scripturam vndē sermonem ordior, exponā: sed vt de ipsa & secundum ipsam sermonem debitum suo diei persoluā. Huc accedit quod magister noster ille interpret spiritus sancti, de toto illo carmine nuptiali loqui instituit, spemq; nobis dedit ex eis quæ iam edidit, quia si peruenerit ad locum de quo quæritis, donec aspiret dies, & inclinentur vmbra: vmbra ipsas ponat in lucem intelligentiæ: quod dictum est vel erit ei in tenebris, nobis dicet in lumine. Vos tamen dicitis & rectè dicitis, quia vetera nobis superuenientibus proijcietis: quantūq; magis incondita, seu rancida fuerint vetera nostra, tantō noua illius

sapidiora

lapidiora erūt & gratiora. Nam & ipse Iesus ser-
 uat vinum bonum vsque ad extremum, sciens
 vtiue quomodo nostro sit fastidio medendum.
 Quia igitur cogitis me: nam impatientes dilatio-
 nis vos video, nec spes incerta futuri præsenti sa-
 tis facit desiderio: ecce vobis morē gero, finemq;
 versiculi de quo heri loquebamur, suo prout pos-
 tero reddam principio. Illud enim querere vide-
 mini, quid sit aspirante die spiritali vmbra incli-
 nari, cum magis consequēs videretur, vt nō cres-
 cere, sed minui tūc & deficere dicerentur. Nam
 si sequamur proprietatem verbi, hoc est vmbrae
 crescere, quod inclinari, cum vmbrae eana-
 tura sit, vt quantō inclinantur, tantō procumbāt
 longiores: quantoq; surgunt, tantō stent mino-
 res. Vndē & poeta vesp̄um significans ait: Ma-
 ioresq; cadunt altis de montibus vmbrae. Sed
 sciendum, quia cum hāc proprietates vmbrae sit
 corporaliū, longē alia est spiritalium, de quibus
 non dubitamus hic loqui spiritum sanctū. Nam
 sicut corporalibus vmbrae inclinari est crescere:
 sic spiritalibus hoc est inclinari quod deponi, mi-
 nui, vel deficere. Vmbrae autē spirituales sunt v-
 mbrosi spiritus & tētri, seu dæmonum, seu homi-
 num: vmbrae sunt tenebrae errorū: vmbrae sunt
 obscurae significationes veterū sacramentorum.
 Et vmbrae quidem significationum iam inclinatę
 sunt ad occasum & finem: vmbrae autem errorū
 de die in diem inclinantur ad diminutionē: v-
 mbrae verō tenebrosorū spirituum tandem incli-
 nabuntur in infernum & mortem. Primū quidē
 factum

Virg. Euc-
 licorū Ec-
 loga pri-
 ma.

Vmbrae spi-
 rituales,
 nequā spi-
 ritus.

IN NATA APOST. PET. ET PAV.

factum est, cum dies æternus aspirauit, apparet
in carne: secundū quotidie fit cum magis ac ma-
gis aspirat illustrans veritate: tertium nouissimē
fiet, cum aspirabit rutilans in maiestate. Videre
autem mihi videor & alias umbras intra nos, quę
velut in quodam speculo de rebus alijs nascūtur
in sensu nostro, & obumbrant nobis, vel obum-
brant nos. Obumbrant nos quę refrigerāt & ob-
scurant nos: obumbrant nobis quę refrigerant
& illuminant nos. Istę quidem noxię & graues,
illę delectabiles & salubres. Istę nanq; de infe-
rioribus sunt & mundanis, illę de superioribus
& diuinis. Anima nempe humana in quodā me-
dio condita & posita est: vt sub ipsa esset mūdus,
supra ipsam Deus. Supra ipsam, a quo & ad quē
& propter quē facta est: sub ipsa, quod propter
ipsam factū est. Nam sicut propter animam cor-
pus, sic propter corpus domus eius: id est, mun-
dus. Cum igitur incuruatur ad corporalia vel
mundana, ascendūt in eam umbrę de inferiori-
bus: cum erigitur ad diuina, inclinantur super
eam umbrę de superioribus. Illius enim rei quā
cogitat, umbram sibi format. Quancūq; de di-
uinis satis dubia umbra est, quantūcūq; co-
gitationis exacuatur acies: aut certē non umbra
ipsius rei, sed aliud pro illa est, nisi cum aspirat
dies ille. Nam tunc quoque non videtur, vt arbi-
tror, nisi umbra, quę & si luminosa, & si gloriosa
est, tamen umbra est: sicut cum in facie speculi
tersa & lucida, splendidissimę rei splendēs imago
resultat. Ceterum videre faciem veritatis ipsius,
vel ve-

Anima hu-
mana in
medio quo-
dam con-
stituta.

vel ve-

vel veritatem faciei eius, sicut nunquā erit huius corporis: ita nec modō est huius temporis, nec aliquando erit, donec corpus dissoluet mortalitas, aut absoluet immortalitas, & tempus absorbebit æternitas, & spiritū qui nūc grauatur corpore & mutatur tempore, subleuabit ad se, & firmabit in se immortalis & immutabilis diuinitas. Initiū huius gratiæ, & perfectionē illius gloriæ, Paulus satis propriē distinguebat, cū dicebat: *1. Cor. 13.* Videmus nūc per speculū in ænigmate, tunc autē facie ad faciem. Vt autē & hoc ipsum sit, scilicet vt videamus per speculū & in ænigmate, opus est nō solum vt facies speculi nostri ab omni phantasmate & vmbra corporalium tersa sit: sed etiā vt ille sublimis, habitans lucem inaccessibilē, dignetur ad nos inclinari, & vel per vmbra suā imaginis manifestari. Quantumcūq; enim contendamus à visibilibus ad inuisibilia, nihil nostra apprehendet humilitas, nisi condescendat illa maiestas. Moyses ascendit in montem, & Dominus inclinauit cælos & descendit. Et alius, Exurge, *Psal. 58.* inquit, in occursum meum & vide. Ideo nec vmbra videtur, nisi inclinetur: nec inclinari dicitur, nisi aspirante die: quia neque per speculum & in ænigmate possumus Deum videre, nisi inclināte se maiestate, & aspirante fauore gratiæ. Sanē hoc ipsum quod vmbra vocatur, comparatione manifestæ veritatis, ineffabilis plerunque gloriæ est & splendoris, in illis scilicet quorum est perlucidum speculum mentis. Cuius foelicis experiētiæ Paulus sibi conscius, de se sibiq; similibus loquebatur,

IN NATA. APOST. PET. ET PAV.

2. Cor. 3. batur, Nos verò omnes gloriam Domini speculantes, in eandem imaginē transformamur à claritate in claritatem, tanquam à Domini spiritu,
- Esa. 58. Sic enim in promissione dictū est: Implebit splendoribus animam tuam. Vt autem claritates istas
- Psal. 101. vmbra esse noueris, audi Dauid: Dies mei, inquit, sicut vmbra declinauerūt. Transibat quidē & ipse Dauid de claritate in claritatē, tanquam de die in diem, Sed heu, tam breues & obscuros dies tam longas & laboriosas noctes habet hyēs ista, vt & propheta laborās in gemitu suo, lauānsque per singulas noctes lectum lachrymis, meritò plangat: Dies mei sicut vmbra declinauerūt. Prorsus melior est dies vna in atrijs tuis super milia dierum meorum, quia dies mei sicut vmbra quāuis lucida: dies illa vna, lux vera & mera: sicut sine vmbra, sic sine vespera: cūm dies meos faciat plurimos & breuissimos absidua longarū noctium interpolatio. Caterum si quærat cur vmbrae pluraliter dictæ sint, cūm res ipsa cuius vmbrae sunt vna sit, ideo nimirum, quia nūc minus nunc amplius nobis altissimi virtus obumbrat: nunc obscurius, nūc manifestius veritas sese nobis innotescens adumbrat: & sicut non æqualiter semper spirat, ita nec similiter semper nobis imagines format. Hoc & Apostolus innuit qui transire se confitetur à claritate in claritatem, à minore, scilicet in maiorem: & propheta qui nō splendore, sed splendoribus implendam promittit fidelē animā. Sic Iacobus Deum memorat patrem luminū, cūm lumē cuius pater est & vnum
- sit &

Jacob. 1.

1010

fit & vnicum. Quanquam sic possit intelligi pater
luminum, quomodo pater misericordiarum. Iam
verò vos fratres qui laboratis portantes pondus
diei & æstus, vel secundum Esaïam, in spiritu ve-
stro duro meditamini per diem æstus, ad vmbra-
istas placet inuitare: quas ille dies serenus aspi-
rans rorem misericordiæ cupit æstuantibus in-
clinare. Audite ipsum diem, ad vmbra-
um refri-
geria clementer vos inuitantem: Venite ad me *Matth. II.*

omnes qui laboratis & onerati estis, & ego refici-
am vos. Seruus enim sub sole laboras, vt ait Iob *Iob 7.*

desiderat vmbra, in qua scilicet à labore recreet-
ur ad laborem, vel per horam dimidiam qua si-
lentium fit in cælo: quam cum obtinuerit indul-
gentia Prioris sui, gloriatur & dicit, Sub vmbra
illius quam desiderabam, sedi. In qua nimirum
vmbra, quia non sola sessio est ad quietem, sed
etiam refectio ad facietatem, congruè subdit: Et
fructus eius dulcis gutturi meo. Sic enim dictum
est per prophetam, Conuertantur sedentes in vmbra
eius, viuent tritico, & germinabunt sicut vitis. *Osee 14.*

Seruus seu mercenarius quæ sæpius hæc vmbra
recreauerit, lōganimiter præstolabitur finem ope-
ris sui: sic enim habes, Seruus desiderat vmbra-
& mercenarius præstolatur finem operis sui. In
vmbra quidem nō finis, sed pausatō. Finis enim
erit operis remuneratio, cum euacuatis omni-
bus vmbra, videbimuseum sicuti est: cui modò
dicimus, In vmbra tua viuemus inter gentes: in-
ter angelos nempe, non in vmbra, sed in luce ma-
nifesta. Hoc autem notandū, quod cum vmbra

Y illa de

illæ de superioribus inclinâtur supra nos, vmbra
 istæ de inferioribus inclinatur infra nos. Cùm
 enim diuinis propinquamus, mundana supera-
 mus: & quatenus vel ad vmbra lucis accedimus,
 eatenus mortis vmbra euadimus. Lux enim &
 vita in cælo, mors in inferno: vmbra autê mor-
 tis in hoc terreno & tenebroso loco. Cùm igitur
 spiritus altius nos eleuat inter terram & cælum,
 non tangimur vmbra terrenorum: & licet non-
 dum plena luce fruamur cælorû, tamen vmbis
 illuminamur montium æternorû: vel certè mon-
 tis illius vmbrosi & condens, de quo venit san-
 ctus sanctorum. Mox tamen pondere nostro, in
 regionem vmbre mortis reuoluimur, vbi & diu-
 tissimè sedere cogimur, donec visitatione orien-
 tis ex alto consolemur. Cogimur inquam, & vti-
 nam cogamur & non delectemur: vtinam quod
 patimur, necessitatis tantum sit, nō etiam volun-
 tatis aut voluptatis. Sed heu tam facilè, tam li-
 benter proijcimus nos, & obdormiscimus sub
 graui vmbra iuniperi spinosæ & infructuosæ ar-
 boris, tam negligentes & securi torpescimus &
 immorimur curis & desiderijs huius mudi. Pro-
 pterea Leuiatham qui sub vmbra dormit, cubile
 sibi, nisi præcaueamus, ponit in nobis: quia vides
 licet amicas sibi vmbas huius seculi inuenit in
 sensibus & affectibus nostris. Istæ siquidem vm-
 bræ, teste Iob, protegunt vmbra eius, quia ni-
 mirum curæ & desideria secularia quæ sunt in
 nobis, vmbra nobis abscondunt imminentis
 damnationis, vt eam non præuideamus, donec
 in ipsam

Iob 40.

Ibidem.

in ipsam impingamus. Aspira ô dies dierum, ob-
umbra supra caput nostrû in die belli, inclina su-
per nos vmbras salutis & refrigerij: & inclinen-
tur subrus nos vmbræ torporis & tædij, imò cæ-
citatis & mortis. Et licet contingant nos vmbræ
de cogitatione terrenorum, non nos contegant
tenebræ, id est, vmbræ crassiores de amore eorû:
sed semper respirem^{us} in luminosum amorê tuû,
ô pater luminum, qui viuis & regnas per omnia
secula seculorum. Amen.

In Assumptiõe

sanctæ Mariæ sermo I.

ENI ELECTA mea,
& ponam in te thronũ meũ.
Multi vocati, pauci verò ele-
cti. Beati quos elegisti Do-
mine habitabũt in atrijs tuis
imò tu in eis habitabis, tu in
eis regnabis, thronumq; re-

gni tui in eis collocabis. Sanè omniũ beatorum
beatissima est Maria, quæ de numero omnium
electorũ singulariter est electa & præelecta: quo-
niam elegit eam Dominus, elegit eam in habita-
tionem sibi dicens, Hæc requies mea in seculum *Psal. 131.*
seculi: hic habitabo, quoniam elegi eam. Habitauit in ea nouẽ mensibus, habitauit cum ea & sub

Y ij ea, annis